

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adhatók vissza.	Előfizethető a kiadóhivatásban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadófelügyelő: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Égész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 80 kr. Nyitltár soronkint 50 kr. Többzetri hirdetéseknek engedmény
--	---	--	---	---

Választási reform.

(b. f.) A magyar delegáció ma tartja első értekezletét és 1867 óta a lajtáninenni és tuli lapok a delegációkról szoktak vezércikkezni. Az idén különösen pikáns tárgy kínálkozik arra, az Agliardi-ügy, melynek végleges megvilágítása és — legalább a liberális sajtó szerint — elintézése a delegációkra vár, a mennyiben a magyar delegáció radikál-liberális tagjai Agliardi és Kálnoky gróf ellen, az osztrák delegáció katolikus tagjai pedig a Bánffy báró által infámisan meghurcolt nunciust és áldásos sikerekben gazdag pályájából kiszorított volt külügyminiszter mellett fognak tüntetni — ha igazuk van a kövön nyomatott felhivatalos lapoknak.

Mi ezuttal nem akarjuk felujtani Bánffy báró örök szegényét, sem pedig nem akarunk lamentálni a felett, hogy a közös hadügyminiszter költségvetése ismét ennyi meg ennyi millió forinttal nagyobb terheket ró az adófizető polgárok vállaira. Megszoktuk mi már mind a kettőt. Cél-szerűbbnek látjuk foglalkozni egy kérdéssel, mely a jelen pillanatban eminenter érdekli az osztrákokat ép úgy, mint a magyarokat: a választási reform kérdésével.

Említettük már legutóbbi számunk távirati rovatában, hogy az osztrák választási törvény reformjára kiküldött bizottság hosszú tanácskozások és sok vajadás után, végre valahára kiadta javaslatait az osztrák választási reformra vonatkozólag. A két javaslat intézkedéseit röviden összefoglalva, mai számunk más helyén találja az olvasó s ezért itt csak röviden méltatni óhajtjuk a javaslatokat, kapcsolatban hozván őket a néppárt azon törekvéseivel, melyek a magyar választási törvények szükségessé vált reformjára irányulnak.

Ezzel a méltatással hamar készen vagyunk, ha konstatáljuk, hogy az osztrák zsidó sajtó, első sorban a Neue Freie Presse s a koalícióban helyet foglaló u. n. német balpárt minden egyes organuma határozottan állást foglal a javaslatok ellen és azt

mondja, hogy ezek minden tekintetben a katolikus-konzervatív Hohenwarth gróf szellemére vallanak. A javaslatok tehát konzervatív jellegűek lévén, nem tetszenek a zsidóknak, a miből következik, hogy a javaslatok igen jók, igen célszerűek. Ennek következménye természetesen nem az, hogy a javaslatok meg is fognak szavaztatni, mert hiszen a szabadkőműves páholyokból s a börzéből dirigált zsidó sajtó által szolgált pártok és irányzatok már sok üdvös törvénynek ásták meg a sírját nemcsak Ausztriában és Magyarországon, hanem mindenütt, a hol a szabadelvű alkotmányosság divik és viszont ugyanez a szabadkőműves és börzeáner-sajtó és irányzat már sok rossz törvényt alkotott, uti exemplum Hungariae docet.

Az említett javaslatok rendkívül heves vitára fognak alkalmat adni a bécsi reichsrathban s az eddigi jelek szerint ítélve épen nem lehetetlen, hogy az a vita súlyos rázkódtatásokat fog maga után vonni, leghamarabb pedig kormányváltást. A német balpárt sajtója szenvedélyesen kikel a reformjavaslatok ellen és megfélekezve arról, hogy a balpárt helyet foglal nemcsak a koalíciós többségben, hanem a miniszteriumban is. hevesen megtámadja a Windisch-Graetz-kormányt, a koalíciót, de különösen a katolikus-konzervatívokat és vak dühében annyira ragadhatja magát, hogy máris azon elemek segítségére appellál, a melyeknek bevallott céljuk a jelenlegi társadalmi rend, a monarchikus eszme és az oltár lerombolása: a szocialdemokrata, az anarchia lejtőjén haladó munkásosztály könnyen felkelhető, de nehezen megfélekezhető szenvedélyeire. Is itt feltűnő, megdöbbentő hasonlóságot találunk az osztrák és a magyar liberalizmus között. Mindketten, ha úgy kívánják érdekeik, kenetteljesen, lelkesen, áradozva magasztalják az uralkodóházat, az egyházat, a vallást és böszülten nekimennek a szocial-demokráciának, de mihielyest felülről komoly veszedelem fenyegeti uralmukat, magasra lobogtatva Bécsben a vörös zászlót, Budapest

pedig Kossuth lobogóját, elégetnek mindent, a mit előbb hazug ajakkal imádtak és imádnak mindent, a mit eddig elégettek.

Az osztrák zsidó sajtó, mely még ezelőtt rövid idővel a börze meg a nagytőke érdekeit vallotta egyetlen szerelmének, most egyszerre felfedezte, hogy a szegény munkás-osztály is létezik és mert a reformjavaslatok állítólag nem elégitik ki a szocialdemokraták »jogos« igényeit, szent hévvel pártolja a munkásokat és szent hévvel támadja a gonosz konzervatívokat. Ezen sajtó szerint a választási törvénynek Ausztriában és mindenütt így kellene hangzania: Választó és választható minden zsidó és szocialdemokrata, más senki.

És csudák csudája: a bécsi antiszemita sajtó ezuttal egy gyékényen árul a semitával. Az alkalomadtán katolikus köpenybe burkolózó antiszemita sem fogadhatják el a reformjavaslatot, de hogy miért, az ő megfeyjthetetlen titkuk. Az osztrák koalíciónak, nevezetesen a konzervatívoknak minden esetre nehéz helyzetök lesz ezen adhoc létrejött zsidó-szocialdemokrata-antiszemita hármasszövetséggel szemben, de erélyes fellépés, buzdgó szervezkedés és bátor ellenállás visszaverheti a támadásokat és tiszta helyzetet teremthet Ausztria zilált politikai életében. Faxit Deus!

Most még a Magyarországon is égető szükségé vált választási reformról kellene szólnunk. De mit mondjunk mi, midőn eléggé érthető nyelven beszélnek a csáktornyai, nyitrai, zólyomi választások, a liberális kormányok részéről már két évtized óta alkalmazott erőszakoskodások, visszaélések, vesztegetések és legutóljára Perczel belügyminiszternek egyedül a «Fejérmegyei Napló» által megrovott rendelete, mely brutálisan és a törvény szellemét megfojtva ezer és ezer adófizető polgárt fosztott meg választó jogától. Tegnap ért véget a jövő évre készített szavazó-lajstromok közzététele és máris több kerületből úgy értesülünk, hogy a jövő évi szavazók száma hol a katolikusok rovására tetemesen apadt (a mohácsi kerületben 385-tel), hol pedig a zsidóliberá-

lisok előnyére emelkedett (Székesfejérvárott 50—60-nal). Nem szoktunk gyanusítani, de nem hisszük, hogy a lajstromok összeállításánál a pártatlanság és a törvény szelleme működött közre. Ezért is újra és újra hangoztatjuk a néppárt programjának a választási reformra vonatkozó pontját, mely egyetlen más párt programjában sincs meg és így hangzik: Követeljük a választási visszaélések orvoslását és az igazolási eljárásnak megfelelőbb módon való szabályozását. Tudjuk azt, hogy a census a választókerületek beosztása és a választás körüli eljárás sok tekintetben ki nem elégítő és számos visszaélésre ad alkalmat. *Ezeknek szabályozását is szorgalmazni fogjuk.*

— **Tiltakozás.** Budapesti lapokban olvassuk, hogy a pünkösdre tervezett Martinovics ünnepet, „minthogy nemcsak a fővárosban, hanem az ország minden vidékéről is annyian jelentkeztek, hogy kisebb mederben nem lehet megtartani”, *Szent-István* király innepére halasztották. Tudomásul vesszük ezt, de egy szerszind *felemeljük tiltakozó szavunkat az ellen, hogy az első keresztény-katholikus király ünnepét magukról megfelekezettek profanizálják*, lealacsonyítsák annak a Martinovicsnak és cinkostársainak ünneplése által, a kik mint fanatikus szabaddkőművesek összecsekkültek azon Magyarország ellen, a melyet Szent-István király emcít a civilizált államok sorába; azon keresztény katolikus vallás ellen, a melyet Szent-István király terjesztett e hazában és azon uralkodó ellen, a ki Szent-István

koronájával koronáztatott meg. Aki ezen üzszeesküvők emlékét ünnepli, az nem hazafi többé, hanem hazaáruló, az nem loyális többé, hanem forradalmár és ha a kormány megtűri vagy elnézi ezen haza- és dinasztia-ellenes innep megtartását, akkor a vádlottak padjára való!

Mezőgazdaság és népiskola.

A mezőgazdasági válságot többé eltagadni nem lehet. Hogy a bőles magyar kormánynek fejfájást nem okoz a mezőgazdák pusztulása, ez minket nem tarthat vissza attól, hogy magunkat ellentétbe ne helyezzük avval az iránynyal, mely az ország közvagyonosodásának alapvető elemeit a pusztulás szélére juttatja. Nem akarunk ezuttal azon okokkal foglalkozni, melyek a válságot előidézték. Hisz általánosan ismeretesek a liberális kormányok rossz közgazdasági politikája, a mezőgazdasági politika teljes hiánya és a mozgatóke és nagyipar a mezőgazdaság rovására történő dédelgetése. Csak azt a tételt akarjuk illusztrálni, hogy meglévő a mezőgazdasági válság, azt intenzívebb és észszerűbb földmíveléssel kell gyógyítani. Tagadhatlan tény azonban, hogy a parasztagdák mezőgazdasági ismeretei hiányosak. Ezek gyarapítása képezi egyikét azoknak az eszközöknek, melyeket alkalmasoknak tartunk arra nézve, hogy a parasztagda saját erejére támaszkodva, sikeresebben megbíkhözhatik majd a mezőgazdaságot fenyegető veszélyllyel. A parasztagdák mezőgazdasági ismereteinek gyarapítására a népiskolát tartjuk hivatja.

Lássuk csak.

A népiskola nem fog rendeltetésétől eltérni, ha a vallás-erkölcsi nevelésen és azon ismereteken kívül, melyek a nép fiát

e földi pályán az ügyes bajos dolgok elintézésében istápolják, ha tehát a hittan, olvasás és számolásán kívül a mezőgazdasági ismeretek oktatását is programjába felveszi. A nép a föld után élvön, tudjon is banni a földdel.

A törv kivitélében három tényező kell figyelmünkre méltatni: a néptanítót, az iskolát és a tanuló ifjúságot. Nézetünk szerint ezek egyike sem zárkozhat el a felvetett kérdés kivihetősége és gyakorlati haszna előtt. A néptanító legnagyobb részt maga is mezőgazdasággal foglalkozik. Ez képezi jövedelmének egy részét. Örömet fogja elméleti részét a mezőgazdaságnak elsajátítani, hogy azt a gyakorlatban saját maga és növendékei javára értékesítse. A népiskolának meg egyenesen feladatát képezi oly irányban kiművelni a nép fiait, hogy az iskolási fiúból lett parasztagda elmondhassa, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanult. Az a parasztfiú pedig örömeit fogja hallgatni a földmívelésre vonatkozó dolgokat, mert tudja, hogy szülei ebből élnek s őt a föld fogja egykor táplálni, szívesen fog a tanító vezetése mellett gyakorlatilag is a mezőgazdaság összes ágaival megismerkedni és foglalkozni, mit otthon azonnal értékesíthet, mint fizikával, kémiával, asztronómiával és tudja az ég mi minden fajtájú esodabogárral, melylyel a fiatal nebulókat szaturálják, hogy az a néhány fogalom is összeavatodjék, mi fejében szorult.

Az eszme nem új. Franciaországban már régen ott szerepel a népiskola tantárgyai között a mezőgazdaság elméleti és gyakorlati oktatása. Gyakorlati használatul szolgál az iskolaföld, mely észszerű megművelés alá kerül. A vetéstől az aratásig a művelés minden mozzanatára ki terjed a gyakorlati oktatás. Németország nem ment

TÁRCA.

A francia kamara egy ülésén.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcája, —

— (Vége). —

Páris, 1895. máj. 29.

Az első szónok Naquet. Sok embert vonzott a házba, ha nagyon érdekes tárgyról beszél. A múlt hét végén Denis republikánus, és vicomte d'Hughues fölvetették ismét a zsidó kérdést megintropellálván a kormányt, hogy miért van a francia közigazgatás és az államkormányzatban tiszerte több izraelita, mint a mennyit számukhoz aránytva el lehetne várni? Ez alkalomból nagyon sok kellemetlen dolgot találtak elmondani az egy század óta recipiált polgártársairól. Három napig tartott már a vita a most Naquet vállalkozott a védő szerepére. Ismert alak itt. Az elvást könnyítő törvény mellett fanatikus buzgólkodásával kezdte nyilvános szereplését, majd a Boulangizmus fényes napjaiban a népszerű generális bizalmát nyerte meg s pártjának egyik főembere lett, hogy ritul cserbenhagyja és bizalmas levelei közzétételével halálos dőftst adjon neki, mikor megőrezte, hogy e mozzalom nem éri el azt, a mit tőle várt. Most a szocialista pártához szegődött, a mi persze nem akadályozza meg abban, hogy a Rothschildok ügyvédje legyen. — Figyelemmel hallgatják beszédjét, oly csendben, minő itt szokatlan a házban. A karaton felemelkedik üléséről szomszédom, meg is inti érte a szolga, hogy jobban vehesse szemügyre a kis pupos embert, ki igazottan jár fel s alá a szónoki emelvényen (mely az előnké asztal előtt és alatt van) — meg-megrázza óriási fejét s ha érveiből kifogy, mérgesen üt egyet az asztalra. Az anti-szemizmus történetét fejtegeti az ókoron kezdve, át a 18. századokon oly hosszasan, hogy időnk van szügyre venni a nép képviselőit. A jobboldal

itt a konzervatívoké, köztük vagy 60 monarchista, ki az orleansi hercegre esküszik. 40 pedig bonapartista. Ezek fényes tehetségű zserét. Cassagnac-ot kibuktatták az utolsó választásokon a képviselőházból, de azért bátran tovább harcol az „Autorité”-jában a kormány ellen. Ép a monarchisták felett van a karaton s látom hogy az unatkozók a „Gaulois”-t és „Soleil”-t olvassák, ezek az ő pártlapjaik. Mellettük ülnék a „constitutionellek” vagy „ralliés-k”. Mikor apápa azt ajánlotta a katolikusoknak, hogy ismerjék el a meglevő kormányformát, mintegy 50-en kiváltak a monarchia pártból s köztársaságiak lettek, szívük szerint persze megmaradtak régi érzelmeikben. Ezeket de Mun gróf és msgr. d'Ulst, a párisi kath. intézet (egyetem) igazgatója, a kitűnő hitszónok vezetői, lapjaik a „Figaro” és az „Univers”. A kormányt támogatják, kivéve annak vallási politikáját.

Az igazi kormánypárt a közepén ül. Két frakcióra oszlik. Vagy százan vannak az ugynevezett liberálisok, ezek a mérsékelt köztársaságiak, kik föl akarnak hagyni az egyház ellen való harccal s kiknek politikáját a „Journal de Débats” fejezi ki. Casimir Perier sorakból került ki. Ezekkel szemben a többiek balra ülnek, az u. n. progresszisták, vagy mint máséket is nevezik indépendantsok, az egykor hatalmas opportunistapárt romjai (most csak 150-t számlálnak) Ferry és Gambetta türelmetlen politikáját folytatják, ez utóbbiak legnagyobb része szabaddkőműves; elveiket a „Siècle” és (a protestánsok lapja), a „Temps” hirdetik.

Most nincs egyetértés a köztársasági pártok között, hevesen barcolnak sokszor egymás ellen, csak 1884-ben tömörültek egy program körül, mikor az újra erőre kapott monarchisták ellen kellett küzdeniök. Abból a heves kampagnéból került ki az opportunistapárt győzönek. De azért család-nak azok, kik hiszik, hogy ezek öröket adnak a respublikáért. Ha maholnap monarchia talál lenni, bele fognak törődni az új állapotba s híven támo-

gatják majd a kormányt. Azért les assiette an beurristeseknek hívják; tehát mint látják, itt is van „husos fazék”, csak hogy „vajas kenyérre” keresztelték át ezt a jellemző parlamenti legfőbb pártvezért.

Az ellenzék a baloldalon ül. Előbb a radikálisok (150., kiknek vezéreit, Clémenceau-t, Freycinet-et az újságolvasó publikum a Panama-pörből ismeri. Mióta Brisson-jukat elnöké választották, Locey-t lehet tán szellemi vezérüknek nevezni. Majd mind szabaddkőművesek s a mostani kormány meg nagyon szelid nekik. Hogy ők mit akarnak, azt a „La Justice”-ből és a „Radical”-ből lehet megtudni. A szélsőbalon ülnék a szocialisták, de bár csak 50-en vannak, három pártra oszolnak: a radikál-szocialisták Jauret és Vivianit tartják vezérüknek, (lapjuk a „Raffel” és a „La petite République”), az union-szocialista Jules Guesdet és Vaillant-t követi, a munkásszocialisták Allemand után indulnak. Programjuknál érdekegebb egy hívők, Thivrier, ki a kék munkászbonyt vitte be a kamarába s avval mindig feltűntet, kelt, persze a zubbony alatt kifogástalan fekete ruha van, ez csak olyan jámbor tüntetés. Különben is most lefőzte egy képviselőtársa, a karzat publikuma nemcsak kék zubbonyban gyönyörködhetik, mert néhány nap óta egy népapa velocipéde kosztümében jelenik meg. Miért ne? Ha az angol ház méltóságát nem sérti, hogy sok tagja föltett kalappal vesz részt a tárgyaláson, bizony eltűrhetni egy sportruhát, különösen, ha a szabadság hazájában vagyunk.

A szocialista-párt a hangulatsínalól. Ha barátjuk beszél, tüntetnek mellette, ha ellenségek, ellene. Mikor a múlt héten a zsidó kapitalistákra járt a sor, tapsoltak; most, hogy Naquet szemrehányást tesz a katolikusoknak, tapsolnak újra. Hiába csitítja őket Brisson, mindig lármáznak.

A csitítás háromféle módon történik. Első foka, hogy papírvágó nagy kését üti az asztalhoz; ha ez nem használ, megrázza a nagy csengetyűt, ha ez sem elég, még egy kuss és psütt közt álló hangot.

annyra a franciák iránt való ellenszenvében, hogy szégyelte volna az eszmét kölcsönözni. Mi annyira szeretjük a külföldet utánozni. De sajnos, eddig a kölesön kért eszmével rendesen póruljártunk. Miért ne utánozhatnók egyszer a külföldet a jóban is! . . .

Ily formán szeretnők a népiskolát a mezőgazdaság szolgálatában látni. Mert nem szabad semmiféle mozzanatot kicsinyelnünk, bár még oly csekélynek látszassék is, mely arra szolgál, hogy a mezőgazdasági válságot megakassza. Mert a kió a magyar föld; azé Magyarország.

Kirschanelek Ödön.

BELFÖLD.

— **Katholikus kör.** A szécsényi haladsi kath. népkör alapszabályait a helygymnázium elállta a jóváhagyási záradékkal.

— **As Agliardi-ügy.** A delegációk megnyitása előtt hangulatoktól a Pol. Corr.-nek Bécsből soha ki nem mozduló „római levelezője” jelenti, hogy a pápa elállt attól a szándékától, hogy a legközelebbi konzisztóriumot őszre halassza s azt valószínűleg még július hó folyamában megtartja. Az a hír, hogy Agliardi bécsi nunciust ezen a konzisztóriumon bibornokká nevezik ki, valószínűleg be fog teljesedni. Jó étvágyat kívánunk a liberális újságolvasóknak ehhez a kövér kacához! — Ujabbán a pécsi egyházmegyei érteinyi (Tolna m.) egyházkerület legészintébb részvétét fejezte ki azon szörnyű megsértés és nemtelen megtámadás fölött, melylyel a magyar miniszterelnök Agliardi nunciust, lábball taposva az illem és vendégszeretet törvényeit illette. Kuriozum gyanánt megemlítjük a liberális „Győri Hírlap” azon hírért, mely szerint Győrnek 852 „katholikus” polgára „helyreigazítást” küldött Agliardi nunciának, visszavonván a Mohl Antal győri

plébános által a győri kath. közönség nevében a nunciushoz intézett üdvözlő táviratát. Azt hisszük alapos a gyanunk, hogy a 852 aláírás felé recipiált és protestáns kézből ered, másik fele pedig afféle állami katholicusokból és ezért csak jóleső derűséggel olvastuk győri lapjaink híreit.

— **A kongrua.** Timon Ákos, a budapesti egyetem tudós jogtanára, mint a kongrua-ügyben kiküldött bizottság előadója, mint azt már hetek előtt jelentettük, nagy alaposra való munkát dolgozott ki, melynek alapján a kisebb egyházi javadalmak összeírása a kongrua rendezése céljából könnyen és méltányosan megejthető. A munkát, melyet a bizottság elfogadott, a király pedig jóváhagyott, könnyen áttekinthető módon nyújtja az irányelveket a bevételi és kiadási bevallásokra valamint a lelkészek és segédlelkészek jövedelmeinek összeírására vonatkozólag, végül pedig egyes szerkesztett összeírás mintákat tartalmaz. Most már nem volna egyéb hátra, mint ezen munkát életbe léptetése, azaz a kisebb papi jövedelmek és kiadások összeírása, hogy a már évtizedek óta vajdó kongrua kérdése végre valahára kielégítő módon megoldassék. Azonban nagyon tartunk tőle, hogy az összeírást, mely pedig félig egyházi, félig állami funkció lenne, a kormány egészen magához fogja ragadni és a maga ismeretes bürokrata gépezetének lassúságával, felületességével és pontatlanságával fogja végezni. Ez az összeírás fogja megmutatni, hogy a kormány szintén akarja-e a kongrua rendezését, avagy pedig csak új korteszszköt lát-e benne?

— **A kiktől tanulhatunk.** Szász Domokos erdélyi református szuperintendens fáradozásai és a reformátusok és lutranusok buzgó adakozásai folytán akkora összeg gyűlt össze, hogy a jövő tanévtől kezdve igen szépen berendezett protestáns lelkész-és tanárképző nyílik meg Kolozsvárott. A tanárképző össze van köve az egyetemmel. Vajjon mikor létesíthetünk mi katolikusok hasonló intézetet a kath. tanárjelöltek számára? Mikor gyűjthetünk össze annyi pénzt, a mennyi szükséges a katolikus egyetem megalapítására?

— **A polgári házasság papjai.** Hogy dacára Szilágyi ama biztatásának, mely szerint a polgári házasság törvényével csak a házasság

jogi részét akarják szabályozni anélkül, hogy a vallási és erkölcsi részét érintenék, mégis nyomatékosan a polgári házasságkötést, hogy az helyettesítse az eddigi egyházi esketést, vagyis fölölegessé tegye, kitűnik Kocsákémtől érdemes polgármesterének következő szavaiból, melyeket a legutóbbi városi közgyűlésen mondott: „Szükséges, hogy az a hely, hová a magyar ember nem sokára házasságot törvényesen kötni megy, méltó társa legyen a templomnak, hol a törvényes házasságot Isten szolgájától megáldatják a házasulandók. Kell, hogy az az egység, ki az állami anyakönyvvezetésnek az egész nemzetet érdeklő új intézményét a nemzet életébe bevinni hivatott: méltó utódja legyen a papnak, ki előtt eddig a házasságok kötettek”.

— **Nemzeti bandérium a milleniumra.** A milleniumi ünnepségek alkalmával alakítandó nemzeti bandérium tárgyában Temesvármegye törvényhatósági bizottsága egy indítványt küldött a megyei törvényhatóságokhoz, mely szerint minden megye küldjön 10—15 tagból álló lovasbandériumot a kiállításra. A költségek a pótdából volna fedezendők. Kéri a megyei bizottságot, hogy szándékát szeptemberig közölje az indítványozóval, Dókus Gyula es. és kir. kamarással.

— **As E. M. K. E. e. hó 4-én ülte meg Székelyudvarhelyen fennállása tíz éves jubileumát.** Az ünepi közgyűlésen Bethlen Gábor gróf megnyitó beszéde után Réthy Lajos emlékbeszédet tartott Kun Kocsárd gróf felett. Ezt Sándor József titkári jelentése követte, mire Berzeviczy Albert és Apponyi Albert gróf mondottak beszédeket.

— **A választók névjegyzéke.** Temesmegyéből írják: Az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének összeírása már nálunk is megtörtént, de hogy mily jogtalanul, arról az embernek fogalma sincs, hacsak maga nem látja a visszaéléseket. Az első jelt a választók jogának megfosztására maga Temesvármegye központi választmánya adta meg, midőn a május 8-án tartott ülésében kimondta: A választási törvény 4. §-a szerint urbéri értelemben vett egynegyed telek 11 holdból, a volt határvidéki községekben pedig 10 holdból áll — s ezért a választók névjegyzékébe fel ne vegyék azokat, kik az egész teleknek egynegyed részét, vagy félteleknek felét bírák. Ezen újabb fogás által, a múlt évben felvett választók közül mintegy

kiált oda a zajongónak s érdekes, hogy a franciák nem botránkoznak meg azon, hogy úgy intik csendre, mint nálunk a kutyat. (A jeladásokról itt egész széleskörű tanulmányt lehet írni, a színházakban három botütéssel jelzik a kezdetet, a városi tanácsban egy még régebbi állapotnál tartanak, erős, kurta vasrudat üt az asztalra az elnök, ha zajongnak s ez oly gyakran van, hogy mely vágás van már az emelvényen.)

A közép padjain nincs élet, tartózkodók, csak ha fel kell nyújtani a kezeket, van egy kis buzgósság bennük. Úgy látszik, ezért a jó viselkedést vesznék észre ott és csakis ott amnyi piros szalagot a gomblyukban. Mert sajátságos, demokratia állam-ban! hogy kapkodnak kitüntetés után s ha valaki megkapta a legrou d'honneur-t, a mi itt utóvégre nem nehéz, szalagját oda teszi kabátjára és felöltőjére. Párisban minden harmadik ember viseli a piros rubant, nem is egyet; ha melege van s a felső kabátját kigombolja, ott ékeskedik az alsón is. S e hiúság betegjei az okos emberek is, még az akadémikusok, az egyetemi tanárok sem hagyják otthon. Kialtják, hogy demokraták s mihelyt valaki megkapja a legion-t, feltűzi: ime én különb vagyok nálad. Azt mondják, hogy sokan a házi kabátjukon és halálközönyegen sem felejtették el a ruban-t. Pedig milyen kicsike az értéke. Egy elcipap irta a multkoriban, hogy hajdan a tolvajok kerültek a keresztre, most pedig a kereszteseket akasztják a tolvajokra s igazat volt. Nem szölok a panasztákról, kiknek főbbjei mind nagykeresztsek voltak, de emlékeztek a törvényszéki tárgyalásokra minden nagyobb csalási vagy zsarolási perben szereplő hősök közt van „természetesen”, (mint a „Standard” a francia lapok nagy megbotránkozására irta) egy pár kitüntetett.

Már demokratikusabb intézkedés — hogy ismét a kamarára térjünk vissza — a miniszterek padja. Semmiben sem különbözik a képviselőkétől. Itt nincs bárszék, karosszék, mihez úgy hozzácsökik az ember, hogy soha sem akar megvalni tőle. Be-

ülnek ebbe a padba minden pártbeli képviselők, tán hogy kipróbálják, mert hát Franciaországban hamar váltakoznak a miniszteriumok s senki sem tudja, nem öt hívják-e meg holnap a kormányba, mely itt nincs bérbe adva.

Még mi körülmentünk a házba, Naquet eljött az ujkorig s kiderítette, hogy az antiszemitizmus minden időkön keresztül létezett, tehát maguk nem találtak ki valami újat — szól a jobbhoz. De kár gnyolódni, mert avval vágnak vissza neki, hogy ebből csakis az következik, hogy az antiszemitizmusra mindig adtak okot, különben elenyészett volna. De Naquet úgyes szölok s mikor Dreyfussnak, az áruló kapitánynak nevével ingerlik, kellemtelen, száraz délfrancia hangzával végleges riposte-ot ad. „Jó, maguk említték ezt az aljas hitsorsomát, de miért nem említik azokat a zsidókat, kik a tudományban és művészetben az egyetemen és az akadémiában szereztek dicsőséget a francia névnek? Igazuk van, ebből nem háramlik dicsőség az egész zsidóságra, mert az érdem személyes, de ép oly személyes a bűn is s azért ne tegyenek másokat felelőssé egy nyomorultért”. Az előbbi napokban felolvasták volt Lavaillant Izsák, a hirbeid rendőrünk szavait, ki egy kvélben azt írta, hogy „sohasem szünöm meg zsidónak lenni, érzem és tudom, hogy a mi fajunk a világ első arisztokráciája”. A francia kamarában csak természetes, hogy erre adott válasza Naquetnek zajos tetszést aratott. „Én nem ismerek Franciaországban semmiféle arisztokráciát” mondá.

A helygymnázium zárta be a vitát, mely úgy látszik gyakran fog megújulni. Hiányosnak mondta, mert nem volt egyik félnek sem bátorsága javaslat-tal állani elő, a katolikusok, hogy a zsidókat zárják ki a felsőbb tisztségekből, a zsidók meg, hogy ellenkező értehmű javaslatot terjesszenek be. „Nincs bátorságunk?” kiált közbe Bandry d'Asson, s azonnal fel is olvassa sebtiben megirt javaslatát, hogy az 1789. óta az izraeliták javára hozott törvények törültessenek el. Ez jó kedvre hangolja a házat. Bandry d'Asson hol mulattatja, hol meg bosszantja a repub-

likánusokat. Ő a ház Károlyi Gáborja, harsány hangon kiált közbe mindig, de ellenkező értelemben, mint a mi grófnak, lévén ő a volt dynastiának rendíthetlen híve.

Végre szavazásra kerül a dolog, az 5 hol élesebb, hol szelidebb hangú napirend javaslattal szemben, melyek a kormányt felszólítják, hogy a tisztségek betöltésénél legelőbb megközelítőleg juttassa érvényre a felekezetek számbeli viszonyát, a helygymnázium az egyszerű napirendre tért pártolta. Brisson elrendeli a szavazást s én emlékező a nálunk divatozó hosszadalmas névsor szerinti eljárásra megjedtem, hisz itt 600-an vannak! Mily kellemes csalódás volt, mikor láttam, hogy 5 perc alatt alatt vége van az egésznek. Néhány szolga urnát körözött a teremben, a képviselők bedobják cédulájukat. A két cédula „nem”-et, a fehér „igen”-t jelent. Az urnák tartalmát kiöntik a jegyző kosarába s azok 6-an lévén, hamar olvasták meg az egészet. Majd 300 volt a kormány mellett, 230 ellene, feltűnő talán a sok szavazat, majd minden képviselő szavazott le s ez mindig úgy van, de nem azért, mintha a francia Léputék szorgalmasabbak volnának, mint a miénk, de hogy! Megmagyarázza azt a különös szokás, hogy itt fel lehet hatalmazni képviselőtársát, hogy helyettesítse a szavazásban. Én láttam képviselőt, a ki nyolc szavazólapot dobott az urnába, így aztán nem szükséges telefonnal citálni be a honatyákat a házba, ha veszély van. — Csodálkozom, hogy a francia képviselőházban, hol antiszemita párt nincs, napokig tárgyalhatnak zsidókérdést, ime a magyarazat, melyet A. Meyer ad a Gauloisban, kit azért citálok, mert maga is zsidó. „A júliusi monarchia, a császárság alatt nem volt antiszemitizmus, fültámasztotta azt, hogy a szabad gondolkodás címén üldözik a katolikusokat, gnyolják nap-nap mellett hitüket. Ha két ember pályázik egy állásra, a nem katolikus előnyben részesül. Ime az antiklerikalizmus (mit Gambetta nevelt nagyra), mely szép országunkra hozta a vallási túreltelenséget és viszálykodást.”

TÁVIRATOK.

A delegációk.

40-én vesztették el legszebb polgári jogukat. De a bizottságok összejáratása is egy nagy anomália. Így az egyik kerületben a bizottság tagjai voltak: egy kincstári ispán, egy községi jegyző s egy zsidó bérlő. Gyönyörű triumvirátus! De meg is felelték kenyéradójuk intenciójának, mert ugyancsak kibővítették a katolikusok választási jogát s mesterségesen emelték a bérnehad számát. Közönséges érdemvetet vettek fel — értelmiség címén. Persze az illetők kincstári erdővédők s így biztos vokok s ez a fő — a becsület, az igazság, az mellékes. Még több ilyen visszaélés történt, mely ellen természetesen felszólalunk majd, bár nem sokat várhatunk az itteni központi választmánytól.

— Justh Gyula a néppárt ellen.

Helpf Ignác pünkösdi vasárnapján igen hidegen fogadott beszámoló beszédet mondott Szegváron, a hol pozíciója már nagyon megrendült. Kisérletében volt **Justh Gyula** is, a ki ismét élesen kikelt a néppárt ellen, s bár az egész kerületben — mint a **M. —** írja, — hirtelen a néppártnak, több éles közbekialtásra adott okot.

KÜLFÖLD

Ausztria. A választási reformbizottság munkálata, mint azt már jelentettük, pünkösdi hétfőjén jelent meg. A bizottság két törvényjavaslatot dolgozott ki; az egyiknek címe: A birodalmi képviselőletről szóló állami alaptörvény módosítása; a másiké: A birodalmi tanács választási törvény módosítása. E törvényjavaslatok értelmében a képviselők száma 353-ról 400-ra emelkednek. A 47 új képviselő közül 34 a kis adófizetőkre és 13 a munkásokra esnek. Az első csoport úgy oszlik fel, hogy Csehországra 7, Gácsországra 8, Isztriára, Görzre, Gradiskára, Vorarlbergre és Bukovinára 1—1 képviselő jutna; a kisebb koronatarományokban 50.000 választó választána egy képviselőt. A mi a munkakuriát illeti, a nagyobb koronatarományok több képviselőt választanak, így Csehország 4-ot, Gácsország, Alsó-Ausztria és Morvaország 2—2-t. A kisebb koronatarományok közül többen választanak egy-egy képviselőt. A munkáskuriában csak a betegsegélyző munkás-pénztárak tagjai lehetnek. Ausztriában a választók száma eddig 1.984.628 volt. A reformjavaslatok szerint ezen szám a kis adófizetők kuriájában pedig k. b. 1.300.000-ról emelkednek.

A bécsi „*Vaterland*“ legutóbbi száma ad absurdum vezet a N. Fr. Pr. állításait és okoskodásait a választási reformjavaslatokról és végre közli Hohenwarth gróf eredeti reformjavaslatát, mely szerint a képviselők száma ezontul is 353 maradjon, a 238 városi és községi képviselő közül pedig 158 a tartományi gyűléseken és 80 egyenesen a nép által választassék meg. Különben is érdekes, hogy az egyesült német balpárt elnöksége hivatalosan megafolja a N. Fr. Pr. azon állítását, mely szerint a párt a javaslatokat kereken vissza fogja utasítani.

Telefon-jelentések.

Bpest, jun. 5.

A kőbányai sertésvész.

Hogy a kormánynak a kőbányai sertésvész ellen tett és nagy garral hirdetett „órvintőzkedései“ mit eredményeznek, az kitélezik nemcsak a vésznek rohamos terjedéséből Bihar, Szabolcs, Nánád, Moson és Vas megyékben, hanem a földművelésügyi miniszternek június 4-iki kellettel kiadott alábbi rendeletéből is. „A sertésvész terjedésének meggátálása céljából sertéseknek Budapest székesfőváros területére való behozatalát és behajtását további intézkedésemig megtiltom.“ Ujabbban ismét hangoztatják a kőbányai sertéspiac decentralizációját.

Csaló bankár.

A fővárosban az éjjel letartóztatlak egy **K. Manó** nevű embert egy nő feljelentésére, kinek kárára 15.000 forint sikasztott el. A rendőrség az egész éjnt át tartott házkutatást a csaló bankár üzletében.

A király Grácban.

Grác, jun. 6. (Ered. táv.) A király tegnap nyitotta meg az új steiermuzeumot nagy ünnepélyességök között és fényes társaság jelenlétében. Ő felsége **Attems** gróf üdvözlő beszédére válaszolva, kiemelte, hogy boldogult nagybátyjának, **János főhercegnek** neves szándékait újabb állandó emlékekkel örökítették meg. Az új muzeum **Steierország** javára s a műipar hasznára fog valni és még jobban fogja kímüvelni az értéket a valódi műtárgyak iránt, valamint hozzá fog járulni a műtárgyak értékének emeléséhez. Ezután teljes elismerésének kifejezése mellett megnyitotta a muzeumot.

Ő felsége még az este visszautazott Bécsebe.

Berlin, június 6. (Ered. táv.) **Leyden** tanár Bécsebe utazott és onnan holnap **Nothnagel** tanárral együtt **Batumba** utazik a beteg orosz trónörökösökhöz.

Konstantinápoly, jun. 6. (Ered. táv.) A patriarcha értesítette **Mihály belgrádi** szorb metropolitát, hogy a szent zsinat legközelebb választani fog **XIII. Leo** pápa azon enciklikájára, melyben a pápa felszólítja a koléti egyházat, hogy egyesüljön a római kath. egyházzal és ismerje el a pápa egyházi szupremáciáját.

Városi és vidéki hírek.

— József főherceg szemlenti.

József főherceg, a honvédség főparancsnoka, mint lapunknak írják, f. hó 3-án este **Buda-Pest**ről **Keszthelyre** érkezett **Forinyák Gyula** altábornagy, **Vécsey báró** főudvarmester, **Surányi Ferenc** szredes és **Bodnár István** őrnagy kíséretében. **Keszthely** a magas vendég megérkezése alkalmából zászlódszót éltött. Az indóházánál **Svastics** Benő zalamegyei főispán fogadta a főherceget, ki szívélyes szavakban válaszolt. A főispán után **Say Győző** alt. kerületi parancsnok, **Chlipponbach** István gróf vezérőrnagy a pécsi dandár parancsnoka, **Kálmán Frigyes** a pécsi 8. huszár ezred parancsnoka és **audenhovei gróf Norman** Károly őrnagy, a keszthelyi osztály parancsnoka tették meg a főparancsnoknak jelentéseiket, mire a főherceg kíséretével **Festetics** Tasziló gróf főpohárnokmester kastélyába hajtatott, ahol szállva volt. A keszthelyi közönség lelkes éljenzése kísérte a főherceget utján. Másnap a 8. huszár ezred fölött tartott szemlét a

főparancsnok, este pedig a nagy-kanizsai 20. gyalogezred szemléjére utazott. A nagy-kanizsai pályaudvaron **Babochay** polgármester intézett üdvözlő beszédet a főhercegre, a ki előzőleg **Klobuchar** ezredparancsnok jelentését fogadta. A pályaudvar környékét óriási ombertömeg lepte el, mely lelkes éljenzéssel fogadta a főherceget, a ki miután a 20-ik gyalogezred fölött szemlét tartott, Nagy-Kanizsáról tegnap délelőtt **Zalaegerszegré** utazott.

— **Udvari hír.** **Gizella** bajor hercegnő lánya, **Augusta** főhercegnő látogatására **Brünn**be érkezett.

— **Audiencia József főhercegnél.** Május 31-én fogadta **József főherceg** **Alcsut** hon a cirkvenicei tengeri fürdő részvénytársaság küldöttségét, mely részletesen referált a tengeri fürdő ügyének jelenlegi állásáról. A főherceg ez alkalommal megengette, hogy az imponás fürdői szálloda az ő nevét viselje.

— **Kanonokok beigtatása.** A székesfejérvári káptalanban előléptetett kanonokok és az új kanonok beigtatása ma délelőtt tartatott meg a székesegyházban. A királyi kinevezés folytán t. i. **Benódek Ferenc** éneklő, **Károly János** őr-, **Stekl Alajos** székesegyházi főesperesi-, **Huszár Károly** budai főesperesi-, **Kuti Márton** id. mesterkanonoki és **Komáromi Károly** az ifjabb mesterkanonoki stallumra léptettek elő. Az ünnepélyes aktus reggeli 8 órakor vette kezdetét a mikor a kinevezett kanonokok a káptalan sekrestyéjében letették a hivatalos esküt. Azután **Prifach József** nagyprepost első sorban **Benódek Ferenc** éneklő kanonokot vezette be új stallumába reá ruházva azon stallummal járó összes jogokat és kötelezettségeket. Majd **Benódek** kanonok kíséretében, kinek tisztjéhez tartozik, a kanonok beigtatására mindnyájan az oltár elé járultak, hol ünnepélyes „*Veni Sancte*“ után **Miller József** káptalani praebendatus egyenként felolvasta a királyi kinevezési okmányokat és a püspöki investitúrát, mely után a kanonokok egyenkint bevezetettek új stallumukba. Minden egyes beigtatás után a khorus tust húzott a jelenlévő papság pedig háromszoros „*Vivat*“ ot kiáltott. Végül **Benódek** kanonok a „*Te Deum*“ énekelt, **Károly János** kanonok pedig ünnepélyes misét mondott. Az időközben meghalt **Dr. Stekl Alajos** helye a beigtatásnál üresen maradt.

— **Uj titkos tanácsos.** Ő felsége a király ifj. **Esterházy Mária** gróft, **Veszprém** vármegye főispánját valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki.

— **Előléptetés.** Ő felsége a király **dr. Kuthy József** helybeli főreáliskolai igazgatót jelen állásában való meghagyása mellett a VII. fizetési osztályba léptette elő.

— **A felsővárosi kath. körben** f. hó 2-án, Pünkösdi ünnepén d. u. 6 órakor felolvasást tartott **Látics György** kaplán könyvtáros, a „Hit gyökerein rágódó filloxiákról.“ A felolvasásra nagy számban jelentek meg a kör tagjai, és élénk érdeklődéssel kísérték a korszerű fejtegetéseket, melyeket több életből merített példa világított meg. A felolvasás után a körnek ajánlkozott könyvek osztattak szét a tagok között olvasás végett.

— **Lopás világos nappal.** **Mészáros** Ferenc helybeli mészáros kórház-utcai üzletét tegnap d. u. 1. és 2. óra között alkulesal felnyitották s az asztal-fiókban levő 16. frtot elvitték. Mészáros még a délután folyamán jelentést tevén a rendőrségnek, ez nyomban megkezdte a nyomozást, mely azonban nem vezetett eredményre. A gyanyu egy, ily dolgokban eléggé ismert lakatos inasra irányul.

— **Sajnos tünetek.** Pünkösöd vasárnapján délelőtt történt, hogy két rendőr a városbázára kísért egy fiatal embert, a ki a székesegyház előtt hír szerinti vonakodott levenni a kalapját, mikor a püspök kijött a templomból. Ezen kinos eset részleteit bővebben nem kutatjuk, csak élénk sajnálkozásunknak kell kifejezést adnunk azon mozgalom felett, mely ezen eset nyomán bizonyos körökben megindult. Protestáns körökben összeböszültek ugyanis, a mint halljuk, hogy Urnapján nagyobb számmal a székesegyház elé állanak és tüntetőleg fejeként tartják kalapjaikat, a mikor a püspök a legszentebb Oltárszentséggel elhalad mellettük. Ez a tüntetés a mily gyerekes, a mily nevétséges, ép oly sajnós is volna, mert arra mutat, hogy némelyek erőszakosan vallási vizsálat akarnak kelteni és izgatni a katolikusokat. Ezért tanácsoljuk az illetőknek, hagyják abba a tervezett tüntetéseket, mert nemcsak hogy a katolikusok oktalán kihívása veszélyessé válhatik rájuk nézve, hanem a büntető törvény is intézkedik azokról, a kik botránys módon megzavarják a vallási szertartásokat.

— **Ütőállítás** tartott ma d. e. 10 órákor a városház nagyertermében. A megjelent 40 hadköteles közül a katonai szolgálókat teljesítésére öt találatot alkalmassanak.

— **Nyilvános nyugta.** A világtalan Cziráki József részére adakoztak: Szilágyi Imre, Kőszeg 50 kr., P. M. Szomolyán 5 frt, Szilágyi József plebános. Felső-Attrak 1 frt. A nemes adakozók segélynyújtását a jó Isten fizesse meg. Tolcsva, 1895. jun. 1-én. *Korellő Ede, róm. kath. káplán.*

— **Tíz éves találkozás.** Dr. Kerekes Lajos és Maron István ez uton is felkérkik iskolatársaikait, kik a székesfejérvári főgimnáziumban az 1884—85-ik tanévben tettek érettségét, hogy aláírásukkal megerősített ígéretük szerint f. hó 20-án Székesfejérvárott a ciszterciák temploma előtt d. e. fél 10 órákor megjelenni szíveskedjenek.

— **Véres kardpárbaj** cím alatt a „H-k” a következő furcsa hírt közli: Mint Székesfejérvárról jelentik, véres kardpárbaj folyt le a napokban Holländer Miksa és Urbán hadnagy között, ki a 61-ik temesvári ezredben szolgált. A hadnagy ki szabadságon van, szerző kifejezéseket használt a magyar nemzet ellen a székesfehérvári kaszinóban. A kifakadásokat véletlenül meghallotta Holländer tartalékos hadnagy s nyomban provokáltatta Urbán hadnagyot. A párbaj tegnap történt meg. A felek végkimerülésig vívtak. Urbán hadnagy huszonegy sebet kapott és most életlenül között súlyos betegen fekszik, Holländer Miksának semmi baja nincs. Azt hisszük, nem tévedünk, ha azon szerény véleményünknek adunk kifejezést, hogy ez a rémes história nem Székesfejérvárott történt, hanem Gyulafehérvárott.

— **Véglegesítés.** Az igazságügy-miniszter Krajtsik Soma székesfejérvári kir. javítóintézeti ideiglenes minőségű igazgatót ezen állásában véglegesítette.

— **Elítélt vereskedő.** Ifj. Szolga István sonpoyai lakos egyik jóbarátjával, Cs. Szabó Józseffel a szőlőből haza felé ballagott. Eleinte megfértek egymás mellett békésen, de nem tartott sokáig a jó egyetértés, mert Szolga István valami elvi differencia miatt annyira dühbe jött, hogy a kezében levő boros üveget Szabó fejéhez vágta s oly súlyos sebet ejtett rajta, mely 26 napi fekvés után hegedt be. A székesfejérvári kir. törvényszék a tegnapi megtartott végtárgyalás folyamán Szolgát bűnösnek találta és súlyos testi sértés büntetése miatt 2 havi fogházra s a költségek viselésére ítélte. A kir. ügyész s a vádlott felebeztek. Szolga István az ítélettel sehogysém volt megelegedve s ebbeli haragjában a végtárgyalás után a tanukat, sőt a sértett félt is ellené a járásbírósnál újabb feljelentést tették.

— **Felakasztotta magát.** Brunner Ferenc hercegfalvai lakos a napokban szőlőhegyi hajlékában felakasztotta magát. Végzetes tettének oka gyógyíthatlan betegsége volt.

— **Elítélt tolvaj.** A szegszárdi kir. törvényszék Duda Imre baracskai lakost a Pala Mihály kárára elkövetett lopás miatt egy évi börtönre ítélte. Az ítéletábla az ítéletet 6 havi börtönre szállította le s ezt a Kuria is helyben hagyta.

— **Körözés.** Kihágási ügyben jogerős ítélettel 5 frt pénzbüntetésben, ennek behajthatatlansága esetén 1 napi elzárásban marasztalt Cservenyi István sóskuti születésű, 20 éves nős, kocsis nyomozandó, siker esetén a budapesti kapitányság értesítendő.

Zarándoklat Nagy-Mária-Cellbe

Mária Taferl és Sonntagsberg kegyhelyek érintésével.

Utirend:

1) Aug. 20-án a budapesti bombatéri plebániából ünnepélyes egyházi kivonulás d. u. 4 órai áldás után és indulás a bombatéri hajó-állomástól külön gőzhajóval. — Útközben kikötés mind azon hajóállomásoknál honnan zarándokok be vannak jelentve.

2) Aug. 21-én érkezés Marchbach hajó-állomáshoz. (Bécs-Linz között) Innen felvonulás Mária-Taferlhez. Hol másnap 1/6-kor szent mise mondatik.

3) Aug. 22-én 1/28-kor átkelés Krummszbaun vasuti állomáshoz; 9 óra után érkezés Rozenanba; innen felvonulás a Szt. Háromság-hegyre (Sonntagsberg, honnan leérve indulás Gaunzingba. Kik nem akarnak gyalogni, azokra vonatkozik a b) alatti jegyzet.

4) Aug. 23-án este — lehet leg-vegysejese — megérkezés Nagy-Mária-Cellbe és bevonulás egy gyertyával a bécsi utca felé. Kik kocsin jönnek, azonnal gyöngyháznak; a gyalogosok másnap kora reggel.

5) Aug. 24-én a kora reggeli órákban szent misék hallgatása, — szent gyónás és áldozás. Később a *kinestár* megtekintése. Magyar szent beszéd. Nagymise a kegyoltárnál. D. u. 1 órákor kormenés a kegyhely eredetnek helyeihez.

6) Aug. 25-én vasárnap — mint a Szt. Mária Szeplőtlen szíve — és Nagy Lajos, diós királyunk, a celli kegytemplom alapítójának neve ünnepén, reggel keresztúti ájtatosság, nagymise és német szent beszéd hallgatása után, elbucsnás a kegyoltárnál, felvonulás a szentkúthoz és innen hazaindulás 11 óra után a szent Egidibe gyalog vagy kocsin (lásd a b) jegyzetet).

7) Aug. 27-én reggeli 5 óra előtt St. Egidéből indulás vasuton Bécsbe — oda érkezés 9 órára. Itt a „Mária Hílf”, „szent Anna” és „szent István” templomok megtekintése és egész napi tartózkodás után — este 8 órákor a Prater-rakparti állomástól (ismét külön hajón) indulás Budapestre, hová.

8) Aug. 28-án érkezés a reggeli órákban. — bevonulás a szent Anna plebánia templomba és ünnepélyes háláadás.

Jegyzetek:

a) Árak: oda vissza I. osztály (hajón), vasuton II. oszt.) 11 frt 80 kr.; II. osztály a hajón, 3-ik a vasuton: 9 frt 40 kr.; III. osztály a hajón és vasuton: 7 frt 80 kr.

b) Kik nem gyalognak, ezen felül vasuton Rosenautól Kernhofig: 2 frtot, innen társaskocsin Mária-Cellig: 1 frt 50 krt, vissza ismét ennyit, tehát összesen 5 frttal többet fizetnek osztályonkint. I. osztály 6 frt.

c) Gyermeknek 12 évig a fenti árak felét fizetik.

d) Mintán a nyár folyamán az osztrák vasutak díjjaikat emelni fogják, személyenkint 50—60 krnyi többletre kell számítani.

e) Résztvevők bárhol is jelentkezhetnek — fenti árak azonban innen Budapestről vannak számítva.

f) Gondoskodva van magyar és német rendezőkről.

g) A fenti árakban nem foglaltatik sem szállás, sem élelmezés. Azonban gondoskodva van, hogy a szükséges éjjeli szállások, külön szobák is kaphatók legyenek. Szegény bucsusok 4 v. 5 kért kapnak fekhelyet.

h) Jelentkezni lehet legkésőbbben f. évi augusztus hó 10-ig a fenti (II. ker. Bombatéri)

plebánia hivatalban, a mely napig minden díj csakis oda befizetendő s hol minden ide tartozó ügyek megbeszélhetők.

i) Vidékiek, minden 15 zarándok után a 16-át díjmentesen hozhatják a hajóba. Vasutjuk 2 frt. 50 kr.

k) Fővárosi tisztviselő urak II. osztályú díjjal, I. osztályban utazhatnak.

l) Vidéki kántor és tanító urak a III. oszt. díjjával a II. helyen utazhatnak.

m) Esetleges egyéb kedvezmények külön kérelem tárgyai.

n) Személyenkint 25 kilo szabad poggyász. Végül megjegyezzük, hogy a zarándoklatról írtakban német összekötve, mert az egyesüedül a Boldogságos Szt. Mária, a Magyarok Nagy Asszonya iránti hódoló tiszteletből és hozzá ragaszkodó szeretetből rendeztetik.

Világi főrendező: **Kreutzerl Jakab.**

Irodalom és Művészet.

— **A szent mise a világ legnagyobb kincse.** Elmékedési és imakönyv. Németből átdolgozta dr. Komlóssy Ferenc kanonok, esztergomi főegyházmezei főtanfelügyelő. Ajánlva: özv. Cziráky Jánosné, szül. Dezsasse Lujza grófné, esillagkeresztes hölgynek a budapesti oltár-egylet bugó elnökének. Jelen munkának célja támogatni, előmozdítani az oltár-egyletek bugó, áldásos működését. E munka úgy van összeállítva, hogy a hívek a szent misénél az áldozópapot kellő értelemmel és benső áhitattal kísérhetik, azzal mintegy együtt misézhetnek. Első részében lépésről-lépésre szemünk elé állítja, hogy mi a szent mise és mily haszon háramlik reánk belőle; a második részben pedig megmutat, miként kell a szent misét illő tisztelettel hallgatnunk és a mi fő, miként kell a papot mise alatt értelemmel, áhitattal és kellő figyelemmel kísérnünk. Alig van könyv, melyet inkább ajánlhatnánk kath. testvéreink figyelmébe, különösen most ezen vallástalan korban. A könyv ára díszes vászonkötésben 1 főt 20 kr., bőrkötésben 2 frt., mely összeg a szerző címére Esztergomba küldendő.

— **A kalocsai kodex.** Középkori német költemények gyűjteménye. Felvett a n n József, a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának rendes tagja az osztálynak f. évi jan. 24-én ily cím alatt tartott igen érdekes felolvasása nyomtatásban is megjelent, mint az osztály értekezéseinek 11. füzeté. A 60 oldalra terjedő füzet, melyet melegen ajánlunk az érdeklődők figyelmébe, 60 krajearba kerül és a Szent-István-Társulatnál kapható (Budapest, IV. Királyi Pál-utca 13.)

— **A szabadközművéségről** Irta és az esztergomi kath. körben f. évi május 1-én felolvasta dr. Machovich Gyula (Csápori) tb. pápai kamarás, tartoskeddi plebános. Dr. Machovich egy rövid felolvasás keretében érdekes történelmi reflexiók után igen alaposan és tanulságosan fejtegeti a szabadközművéség mibenlétét, a miért is nagy haszonnal olvashatja mindenki. A 20 oldalnyi füzet Buzárovicsnál jelent meg Esztergomban. Ára?

— **Ungária. Magyar-román szemle.** Moldován Gergely kolozsvári egyetemi tanár ezen missziót teljesítő folyóiratából most jelent meg a f. évi 5-ik füzet igen érdekes tartalommal. A román részben találunk cikkeket a dákoromán irredentéről, a magyar nyelv és irodalom történetéről, Jókai egyik novellájának, Petőfi „A ledőltszobor” c. költeményének fordítását stb. A magyar rész tartalmaz: értekezést a román népköltészet kasszikus elemeiről, a magyar nyelvben előforduló román s a román nyelvben előforduló magyar szavakról, a havasi népszokásokról, román közmondásokat és talányokat, verseket és elbeszélést. A minden tekintetben pártolásra érdemes hazafias irányú folyóirat előfizetési ára évi 6 frt.

— **A Lányok Lapja** című képes hetilapnak f. évi 17. számában találunk sok csinos költeményt s ügyesen szőtt elbeszélést. A mellékletét képező „Történelmi Arcképesaruk” Bakóc Tamás esztorgumi érsek, II. Ulászló és Dósa György életével foglalkozik. A lap előfizetési ára a melléklettel együtt egész évre 4 frt. Kiadóhivatal: IV. Kecskemeti-utca 13. sz.

Közgazdaság.

Az agrár és járadékbank.

Budapest, június 5.

A bécsi unióbanknak két esztendő munkájába került, hogy végre valahára kiléphessen nagy tervével a gründolás mezéjére. Agrár és járadékbankot létesít 12 millió forint alaptőkével s ez uton akarja boldogítani hazánk földmivelését és hitelre szoruló gazdáit.

Az alakuló közgyűlést megtartották már s Hieronymi volt miniszter frázisokban és ígéretekben gazdag beszéddel csábította hallgatóit, mintha egy részvénytársaság 12 millió forinttal meg tudna csinálni olyasvalamit, a mit Németország 100 millióval is csak negyedrészen tudott kísérletként világra hozni.

Az unióbank és a vele szövethetett pénzintézetek habár haszonnal fognak a gründolás munkája után a járadék- és agrárbanktól visszavonulni, ez pedig fog működni az országban és törekedni arra, hogy tőkét kamatoztassa. Tehát haszonra dolgozó társulattal van dolgunk.

Nem is lehet másként. Hiszen az elnökgazgatónak Hieronyminak évenként 30,000 ezer forintot fizetnek, 12 igazgatósági tagnak 3000 frt. összesen 36,000 frtot, 6 felügyelő-bizottsági tagnak 1500 frt. összesen 9000 frtot s azonkívül tantiémetek körülbelül 45,000 frtot. A kiadások tehát egyelőre a tiszta fizetésekhez kívül összesen 120,000 frtra, vagyis az alaptőkének egy percentjére rugnak. Az adminisztráció is belekerül minimálisan számítva 120,000 frtba az alaptőkének két százalékra tehát már le van kötve. Azt a tőkét pedig mégis csak kamatoztatni is kell, mert manapság a részvényesek nem idealisták. S ha csak 4 százalékot veszünk kamatozásként, már is 6 százalékra kell dolgozniok a tisztelt kapitalista agráriusoknak. A magyar földmivelés pedig fizeti a hitelt ennek a banknak ezek után legalább is 8 százalékkal.

Igy kell a dolgokat tekinteni s akkor elképzelhetjük, hogy milyen értéke van ennek a nagy hangzású agrár és járadékbank Magyarországi földmivelésére.

Ádor A.

— **A somogyi pontok Nógrád-ban.** Május hó 31-én tartotta Nógrádmegye Degen-

feld Lajos gróf elnökleto alatt tavaszi közgyűlést, melyen Somogy megyének a mezőgazdasági érdekeknek törvényhozás útján való támogatása tárgyában a törvényhozásokhoz intézett átirata is tárgyalás alá került. A közgyűlésen az állandó választmány határozata ellenben Andreánszky Gábor báró fejtegette az átirat támogatásának szükségét, hangsúlyozta, hogy az átirathoz való csatlakozása e kivülön mezőgazdasággal foglalkozó megyének nemcsak szükséges, de ez kötelessége is, s ez okból tiltakozott is az ellen, hogy a legnagyobb részben mezőgazdasággal foglalkozók részéről megválasztott megyei tisztviselő-bizottsági tagok opportunitási szempontból ezen kérdésben megbízók, választók érdeke ellen szavazzanak. Indítványozta, hogy Somogy megye átirata értelemben felterjesztés intézkedés a kormány- és törvényhozáshoz. Dr. Szadovszky József helyteleníti a kormány és többségének e kérdésben elfoglalt álláspontját, közönyt a mezőgazdasági érdekekkel szemben és arra irányuló törekvését, hogy az e kérdésben megindult mozgalom eredményre ne vezessen. Rámutatott e törekvés rugójára, a tőke- és a börzének az ugynevezett szabadelvíséggel való érdekszövetségére, mely a párturalom fenntartásának leghatalmasabb tényezője. Azon indítványt, hogy Szeitzovszky János elnökleto alatt küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot, mely a mezőgazdaság érdekében felterjesztést intézzen a kormányhoz és képviselőházhoz, 109-en fogadták el, míg a Somogy megye átiratához való hozzájárulást 52-en. (K.)

— A kincstári vasművek eladása.

A pénzügyminiszterium — mint a M-g. jó forrásból értesül az összes kincstári vasműveket el akarja adni. A miniszterium az országgyűlésnek egy régebbi határozata alapján akarja keresztülvinni ezt az eladást, mely az eddig a magyar állam kezében levő magyarszásu iparvállalatokat magánkezekbe juttatná. A pénzügyminiszterium terve szerint mindasok a vasművek és a velök kapcsolatos telepek, melyek Besztercebánya, Kisgaram, Zólyombrezó, Libetbánya, Kapolyapolyána és Tiszoloz határban fekszenek, befoglaltatnának az eladásba együttvéve 2 $\frac{1}{2}$ millió forint áron. Az egyes vasművek áráit a következőképen állapították meg: Kisgaramon az öntőműhely és edénygyár, a teleptől Zólyombrezóig vezető kekeny vágányu vasúttal együtt 600.000 forint. Zólyombrezón a vas- és acéllöntő-műhely, a cső- és lamezgyár, a hozzátartozó piszokzi hengerművel és quatimechi finomlemezgyárral együtt 988.000 forint. — Libetbányán a vasolvasztó, az öntőműhely és a hozzátartozó vaskőbányák 60.000 forint, valamint a libetbányai művekkel kapcsolatban Besztercebányán felállított külön vasuti raktár a melléköpületekkel együtt további 1000 forint. Kapolyapolyánán a vasgyár és az egész hozzátartozó gyártelep 80.000 forint, végül pedig a Tiszolcon levő hatalmas vasgyártelep a hozzátartozó bányákkal és bányaaberendezéssel együtt 1 millió forint. — A pénzügyminiszterium már több helyütt tett kísérletet mindeme vasműveknek eladására, a nélkül azonban, hogy mindaddig sikerült volna. Ha ez az eladás azonban mégis sikerül és ténnyé válik, akkor a pénzügyminiszterium VII-ik főosztályának 18-ik ügyosztályát, az ugynevezett vasműosztályt felosztatják, illetőleg beleolvasztják a bányáigysztályba, a mely az eladás végleges lebonyolítását elintézni fogja.

— **Vasuti küldemények helyes címezése.** A m. kir. államvasutak igazgatósága a nyári utazási és nagyobb áruforgalmi időszak be-

állítával ismételve kéri az utazó- és szállítóközönséget, hogy ugy saját, mint a vasuti szolgálat pontos és gyors lebonyolítása érdekében a szállításra feladott podgyáson a rendeltetési állomást, egyéb darabárúkon pedig ezenkívül még a címzett nevet, polgári állását és lakását a maga részéről kitüntetni sziveskedjék. A cím legalkalmasabban magára a burkolatra vagy az arra egész terjedelmében ráragasztandó papírra irandó s csak ha ez nem lehetséges, szükséges azt a darabhoz erősítendő fatáblácskára, fűrdarabura vagy erős lemezpapírra írni. A közönség a vasuti irányu támogatása mellett a podgyász, illetőleg darabárúk helyes kiszolgáltatását nagyban megkönnyíti és gyorsítja s különös biztositókat szerez magának arra, hogy a nagyüzemi küldeményeknek a vasuti közlegek által aránylag igen rövid idő alatt végzendő felvételénél előforduló, teljesen ki nem kerülhető téves barmázások és elbarcolások a lehető legrövidebb idő alatt kiderítenessék és helyreigazittassanak.

— A kőbányai sertésvész. A

sertésvész sajnos az egész országban nagy mértékben terjed. Legutóbb egy Szerbiából Kőbányára érkezett sertészállományban a megérkezés napján megállapított a sertésvész, minek következtében a földmivelésügyi miniszter a szerbiai állategészségügyi egyezmény 7-ik cikke alapján a szerbiai sertések behozatalát június hó 3-tól fogva ideiglenesen betiltotta. A sertésvész terjedésének megállítására céljából a földmivelésügyi miniszter zárlatot rendelt a következő vármegyék és városokra: Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Vasvármegye, Temesvármegye és Temesvár város, Somogyvármegye és Szilágy vármegyékre. Alsó-Ausztriába tilos a sertések bevitelére Kőbányáról Pestvármegye egész területéről és Sopronvármegyéből, Karinthiába, Krajna és Styriába Kőbányáról és Pest vármegye egész területéről. Az elhullás Kőbányán még mindig igen nagyfoku. (k.)

— Franciaország szőlőterülete

az 1894-ik évben 1.766,841 hektár volt, melyen 39,052,809 hektoliter bor termett, vagyis hektáronként valamivel több, mint 22 hektoliter. A megelőző évben a szőlővel beültetett terület 1.793,299 hektárt tett ki, melyen 50,069,770 hektoliter bor termett, vagyis hektáronként közel 28 hektoliter. Az 1894. évben tehát 26,458 hektárral volt kissőbb a szőlőtermő terület, mint a megelőző évben s a termés 11,016,961 hektoliterrel maradt az előző évinek mögötté. Az 1864. évi termés tehát az utolsó tíz évi átlagnál is (15 hl.) jóval kisebb volt. Az 1894. évi termésből 38,014,000 hl. finom bor készítettett. (k.)

— Állatjárvány. Felső-Ireg (Tolnám.)

községben a szarvasmarhák közt a száji- és körümfájás járványszerűleg fellépett. A hatóság részéről a kellő óvintézkedések megtettettek.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénztüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel-tet, de uton-utfélen pellengettérre állítja hitünket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

K. Gy. Róma. Köszönettel vettük a beküldöttet, valamint szives ígéretekkel is. — B. H. Fehértemplom. Az illető főrendiházi tag lakása: Horpács, Nógrádmegye. —

ÉRTESÍTÉS! Tisztelettel értesítjük a helybeli és vidéki nagyérdemű közönséget, hogy vászon-, kész fehérnemű és menyasszonyi kelengyeraktárunkat 1895. évi május hó 1-jétől kezdve ideiglenesen Kossuth-utca Szelke-féle házban, a volt Cserna y-féle péküzlet helyiségbe tettük át, hol a raktáron levő összes áruk továbbra is gyári áron árusíttatnak el. Tisztelettel
özv. Hanel Antalné és Schwanner.